

Allsherjarúttekt Sameinuðu þjóðanna: Staða tilmæla

Tilmæli

Staða

Ábyrgð

Viðurkenning alþjóðlegra viðmiða

Fullgilda og innleiða Samninginn um réttindi fatlaðs fólks. (Tilmæli nr. 115.25)

Fullgilda valfrjálsa bókun við Samninginn gegn pyndingum. (Tilmæli nr. 115.1 – 115.13 og 115.19)

Fullgilda Alþjóðasamninginn um vernd gegn mannshvörfum. (Tilmæli nr. 115.10 – 115.19)

Fullgilda Samninginn um stöðu ríkisfangslausra og Samninginn um aðgerðir gegn ríkisfangsleysi. (Tilmæli nr. 115.19)

Fullgilda Samning Evrópuráðsins (Istanbul-samninginn) um forvarnir og aðgerðir til að sprynda við ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi. (Tilmæli nr. 115.20)

Fullgilda Samninginn um afnám allrar mismununar er varðar menntun. (Tilmæli nr. 117.10)

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Fyrirvarar

Endurskoða fyrirvara við Alþjóðasamninginn um borgaraleg og stjórnmálaleg réttindi. (Tilmæli nr. 117.12)

Dómsmálaráðuneytið

Samstarf við mannréttindanefndir

Leggja fram þær skýrslur sem eru komnar fram yfir skilafrest til viðeigandi mannréttindanefnda. (Tilmæli nr. 115.21)

Dómsmálaráðuneytið

Samstarf milli ríkja og þróunaraðstoð

Mæta opinberu markmiði um þróunarhálp sem er 0,7% af vergum þjóðartekjum. (Tilmæli nr. 117.20)

Utanríkisráðuneytið

Stjórnarskrá og löggjöf

Halda áfram að breyta landslögum í samræmi við alþjóðlegar mannréttindaskuldbindingar. (Tilmæli nr. 115.23)

Dómsmálaráðuneytið

Innleiða í landslög samninginn um réttindi fatlaðs fólks. (Tilmæli nr. 115.24)

Félagsmálaráðuneytið og dómsmálaráðuneytið

Innlend mannréttindastofnun

Gera ráðstafanir til að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Paríssarviðmiðin. (Tilmæli nr. 115.26 -115.41)

Dómsmálaráðuneytið

Landsáætlun um mannréttindi

Þróa heildstæða landsáætlun um mannréttindi. (Tilmæli nr. 115.39-115.42)

Dómsmálaráðuneytið

Tryggja að ný landsaðgerðaáætlun feli í sér matskerfi. (Tilmæli nr. 115.93, 117.18 og 117.19)

Dómsmálaráðuneytið

Góðir stjórnarhættir

Bæta fjármálaeftirlitskerfi til að tryggja betra eftirlit og gagnsæi til að koma í veg fyrir spillingu og skattsvik. (Tilmæli nr. 117.23)

Fjármála- og efnagsráðuneytið, forsætisráðuneytið, dómsmálaráðuneytið

Jafnræði og bann við mismunun

Innleiða löggjöf sem felur í sér vernd gegn mismunun intersex fólks. (Tilmæli nr. 115.44)

Innleiða heilstæða löggjöf sem bannar mismunun. (Tilmæli nr. 115.45-115.47 og 115.49-115.50)

Íhuga að taka upp löggjöf sem bannar mismunun og koma á fót sérstakri stofnun sem berst gegn kynþáttamisrétti og mismunun sem gæti haft víðtækari markmið á sviði mannréttinda almennt. (Tilmæli nr. 117.24)

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið og dómsmálaráðuneytið

Kynþáttamisrétti

Vinna með skilvirkum hætti gegn kynþáttamisrétti og hatursorðræðu og hatursglæpum, mismunun vegna þjóðernisuppruna og trúarbragða, kynþáttafordómum og útlendingahatri, og berjast gegn hatursglæpum með löggjöf, lagaframkvæmd og með stjórvaldsandaðgerðum. (Tilmæli nr. 115.51-115.55, 115.57 og 117.27-117.28)

Dómsmálaráðuneytið og forsætisráðuneytið

Íhuga að taka upp ákvæði í refsilöggjöf þar sem kynþáttafordómar teljast aðstæður sem auka á saknæmi og leiði til refsipyngingar. (Tilmæli nr. 115.56)

Dómsmálaráðuneytið

Viðskipti og mannréttindi

Tryggja að áætlanir, löggjöf, reglugerðir og fullnusturáðstafanir þjóni þeim tilgangi að koma í veg fyrir þátttöku fyrirtækja í illri meðferð á átakasvæðum, þar með talið við aðstæður sem upp koma við hernám erlends ríkis. (Tilmæli nr. 117.22)

Hefja ferli til að móta og innleiða aðgerðaáætlun um viðskipti og mannréttindi í samræmi við leiðbeinandi meginreglur Sameinuðu þjóðanna um viðskipti og mannréttindi. (Tilmæli nr. 117.21)

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og utanríkisráðuneytið

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og utanríkisráðuneytið

Réttur til lífs

Fylgja eftir samþykkt á aðgerðaáætlun um forvarnir gegn öllum tegundum ofbeldis með það að markmiði að styrkja ramma fyrir verndun allra fórnarlamba, sér í lagi þeirra sem tilheyra viðkvæmum hópum. (Tilmæli nr. 115.62)

Dómsmálaráðuneytið

Bann við pyndingum og grimmilegri, ómannlegri og vanvirðandi háttsemi

Setja á fót án tafar skilvirkta, vel mannað og vel búið innlent forvarnarkerfi í samræmi við valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum. (Tilmæli nr. 115.8)

Dómsmálaráðuneytið

Bann við þrælahaldi, mansal

Leggja ríkari áherslu á vinnu við að innleiða áætlun til að sporna gegn mansali. (Tilmæli nr. 115.60)

Dómsmálaráðuneytið

Auka viðleitni til að saksækja og sakfella gerendur í mansalmálum með þjálfun rannsakenda, saksóknara og dómarar í að

Dómsmálaráðuneytið

greina og sækja slík mál. (Tilmæli nr. 115.59)

Auka áherslu á eftirlit og yfirsýn yfir vinnumarkaðinn. Auka vernd gegn mismunun og tryggja fleiri úrræði er lúta að réttindum einstaklinga sem eru þolendur mansals. (Tilmæli nr. 115.61)

Útrýma kynferðisofbeldi gegn börnum og mansali með börn. (Tilmæli nr. 117.37)

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Kynbundið ofbeldi og heimilisofbeldi

Tryggja fullnægjandi lagavernd og endurhæfingu þolenda kynferðisofbeldis. (Tilmæli nr. 117.36)

Framkvæma aðgerðir til eftirfylgni sem tengast innleiðingu laga og herferða til vitundarvakningar og miða að því að draga úr heimilisofbeldi. Tryggja að refsilög séu viðeigandi og fullnægjandi til þess að taka á heimilis- og kynferðisofbeldi. (Tilmæli nr. 115.84 og 115.88)

Efla ráðstafanir til að auka vitund um heimilisofbeldi. Auka skilning dómara, saksóknara, lögreglu og hlutaðeigandi heilbrigðisstarfsfólks á heimilisofbeldi. Fylgja eftir aðgerðum sem tengast innleiðingu laga og herferða til vitundarvakningar og miða að því að draga úr heimilisofbeldi. (Tilmæli nr. 115.86, 115.78 og 115.84)

Uppfæra áætlun gegn heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi. Leggja sérstaka áherslu á að berjast gegn heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi með því að innleiða nýja aðgerðaáætlun og tryggja að í henni sé þjónusta við þolendur kynferðisofbeldis efld, bæði fyrir konur og stúlkur og fyrir innflytjendur og þá sem tilheyra minnihlutahópum. (Tilmæli nr. 115.82, 115.83 og 115.22)

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið og heilbrigðisráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Bæta aðgengi að réttarkerfinu fyrir konur sem eru þolendur heimilisofbeldis og kynbundins ofbeldis. Fylgjast náið með rannsókn og saksókn mála sem varða heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi, og bæta aðgengi að réttarkerfinu fyrir þolendur slíks ofbeldis. Auka skilning dómara, lögreglu, saksóknara og annars viðeigandi fagfólks á ofbeldi af þessu tagi. Tryggja að þolendur heimilisofbeldis, kynbundins ofbeldis og kynferðisofbeldis geti tilkynnt tilfelli og kært án ótta við neikvæðar afleiðingar þess að tapa málum fyrir dómstórum. (Tilmæli nr. 115.87, 115.89 og 117.34)	Dómsmálaráðuneytið
Gera markvissari ráðstafanir til þess að vinna gegn kynbundnu ofbeldi, kynferðisofbeldi og brotum gegn konum með sérstaka áherslu á konur af erlendum uppruna og konur með fötlun. (Tilmæli nr. 115.75-115.76)	Dómsmálaráðuneytið
Hrinda í framkvæmd nýrri aðgerðaáætlun í baráttunni gegn kynferðisofbeldi. Taka upp landsáætlun gegn kynferðisofbeldi og heimilisofbeldi sem tekur mið af sérstökum þörfum og viðkvæmri stöðu kvenna af erlendum uppruna og fatlaðra kvenna. (Tilmæli nr. 115.79-115.81)	Forsætisráðuneytið, dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið
Styðja við áætlanir um vitundarvakningu og verkefni um ofbeldi gegn konum, þar með talið þjálfunaráætlunum sem miða að því að auka nærgætni við brotabola og viðkvæma stöðu þeirra. (Tilmæli nr. 115.77)	Dómsmálaráðuneytið, félagsmálaráðuneytið og forsætisráðuneytið
Taka á orsökum fjölða sýknudóma í kynferðisofbeldismálum gegn konum. (Tilmæli nr. 115.85)	Dómsmálaráðuneytið og forsætisráðuneytið

Skoðana- og tjáningarfrelsí

Á meðan haldið er áfram að vernda skoðana- og tjáningarfrelsi í samræmi við 73. grein stjórnarskrárinnar, viðhalda 233. grein a. lið hegningarlaga og 27. grein

fjöldalaga sem beinlínis banna hatursorðræðu, sem og að hvetja til haturs. (Tilmæli nr. 115.58)

Aðgangur að dómstólum og réttlát málsmeðferð

Gera ráðstafanir til að tryggja að dómstólar séu í aðstöðu til að beita þeim meginreglum sem stafa af Mannréttindasáttmála Evrópu. (Tilmæli nr. 117.15)

Dómsmálaráðuneytið

Réttindi sem varða hjúskap og fjölskyldu

Veita fjölskyldunni vernd sem náttúrulegri grundvallareiningu í samféluginu. (Tilmæli nr. 117.32)

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Réttur til félagslegs öryggis

Endurskoða félagslegt bótkerfi til aðstoðar fjölskyldum í viðkvæmri stöðu. (Tilmæli nr. 117.30)

Félagsmálaráðuneytið ásamt fleiri ráðuneytum

Réttur til menntunar

Halda áfram vinnu og forvrnum í baráttunni gegn mismunun, sérstaklega í garð fatlaðra einstaklinga, einkum með tilliti til réttar til menntunar og félagslegrar aðstoðar. (Tilmæli nr. 115.97)

Félagsmálaráðuneytið og mennta- og menningarmálaráðuneytið

Taka frekari skref til að auka fjármagn til opinberrar menntunar og halda áfram að bæta aðstöðu barna í skólam. (Tilmæli nr. 117.31)

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Þátttaka kvenna í stjórnálum og opinberu lífi

Stuðla að pólitískri þáttöku kvenna í opinberum valdastöðum. (Tilmæli nr. 115.63)

Forsætisráðuneytið og samgöngu- og

Mismunun gegn konum og staða kvenna

Halda áfram virkum aðgerðum til að tryggja fullt jafnrétti kynjanna í menntun og á vinnumarkaði. (Tilmæli nr. 115.70 og 115.73)

Efla viðleitni til að auka vitund meðal kvenna og stúlkna um réttindi þeirra samkvæmt samningnum um afnám allrar mismununar gegn konum og einstaka kæruleiðum sem áformuð eru í valkvæðri bókun við samninginn. (Tilmæli nr. 115.65)

Gera almennar ráðstafanir til að útrýma stöðluðum kynjaímyndum um hlutverk og skyldur kvenna og karla, sér í lagi með átki til vitundarvakningar og fræðslu. (Tilmæli nr. 115.66)

Útrýma þeim vinnubrögðum á vinnumarkaði sem mismuna og hafa skaðleg áhrif á konur. (Tilmæli nr. 117.33)

Taka upp nýja aðgerðaáætlun til fullrar innleiðingar á jafnlaunastaðli til að tryggja jöfn kjör fyrir jafnverðmæta vinnu í viðleitni til að uppfylla skuldbindingar stjórnvalda um að eyða launabili kynjanna fyrir 2022. (Tilmæli nr. 115.71, 115.72 og 115.74)

Hraða því að tekið sé á kynjamisrétti, vernda réttindi kvenna með skilvirkum hætti og vinna gegn ofbeldi gagnvart konum. Tilmæli nr. 115.67)

Þoka áfram aðgerðum sem miða að því að tryggja fulla framkvæmd kvenréttinda, réttinda barna, aldraðra og fatlaðs fólks. (Tilmæli nr. 115.43)

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið og
félagsmálaráðuneytið

Vernd barna

Taka upp nýja landsaðgerðaáætlun með fullnægjandi kerfi til eftirfylgni til verndar börnum. (Tilmæli nr. 115.92)

Ýta úr vör samræmdum aðgerðum, skipulögðum af stjórnvöldum sem miða að því að koma í veg fyrir kynferðisofbeldi gegn börnum. Taka frekari skref til að vernda rétt barnsins, koma í veg fyrir barnaníð, barnaprælkun og ofbeldi. Auka faglegar og skilvirkar starfsaðferðir til þess að taka á kynferðisofbeldi gegn börnum. (Tilmæli nr. 115.90, 115.91, 115.94 og 115.95)

Félagsmálaráðuneytið, dómsmálaráðuneytið og fleiri ráðuneyti

Félagsmálaráðuneytið og dómsmálaráðuneytið

Börn sem brjóta af sér

Tryggja að frelsissvipt börn séu aðskilin frá fullorðnum. (Tilmæli nr. 117.35)

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Fólk með fötlun

Leggja meiri áherslu á að vinna gegn og koma í veg fyrir mismunun, sérstaklega gegn fötluðu fólk, einkum með tilliti til réttar til náms, húsnæðis og félagslegrar aðstoðar Halda áfram vinnu og forvörnum í baráttunni gegn mismunun, sérstaklega í garð fatlaðra einstaklinga, einkum með tilliti til réttar til náms og félagslegrar aðstoðar. (Tilmæli nr. 115.96)

Festa í lög víðtæk ákvæði sem sporni gegn hvers kyns mismunun og aðlaga löggjöf að samningnum um réttindi fatlaðs fólk. (Tilmæli nr. 115.48)

Dómsmálaráðuneytið, félagsmálaráðuneytið og forsætisráðuneytið

Forsætisráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

Innflytjendur, flóttafólk og fólk í leit að alþjóðlegri vernd

Styrkja áætlanir um fólksflutninga sem byggjast á virðingu fyrir mannréttindum allra innflytjenda. Gera ráðstafanir til að

Dómsmálaráðuneytið og félagsmálaráðuneytið

stuðla að og vernda rétt innflytjenda og fjölskyldna þeirra. (Tilmæli nr. 115.99-115.100)		Félagsmálaráðuneytið
Taka upp heildstæða aðlögunarstefnu sem tryggir aðlögun innflytjenda og eykur vitund innflytjendakvenna á réttindum þeirra og vernd. Þróa áætlanir og stefnu til að auka vitund innflytjenda um réttindi sín og veita ókeypis lögfræðiaðstoð og skilvirk úrræði ef og þegar réttindi þess eru brotin. (Tilmæli nr. 115.101-115.102)		Heilbrigðisráðuneytið
Bæta aðgengi barna af erlendum uppruna að heilbrigðiskerfinu. (Tilmæli nr. 115.98)		Félagsmálaráðuneytið og dómsmálaráðuneytið
Styrkja ráðstafanir fyrir skilvirkja innleiðingu á lagareglum vegna innflytjenda, flóttamanna og hælisleitenda, einkum með því að þjálfa starfsfólk á þessu sviði sem og að hraða vinnu að því að taka upp aðgerðaáætlun 2016- 2019 til að tryggja að þessir hópar geti tekið fullan þátt í samfélagitnu á jafnréttisgrundvelli. (Tilmæli nr. 115.103-115.104)		Dómsmálaráðuneytið
Endurskoða löggjöf til að tryggja að hún sé í fullu samræmi við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórnmálaleg réttindi og alþjóðasamninga um flóttamenn og hælisleitendur. (Tilmæli nr. 117.40)		